

שלושת ימי התשאול של הגיורת א'בבית הדין הרבני

נכתב ע"י

רבקה לוביץ' וסוזן ווייס
עבור מרכז צדק לנשים

בעזרת אילנה סטוקמן ורינה גולדברג

ינואר 2011 שבט תשע"א

CENTER FOR WOMEN'S JUSTICE
מרכז צדק לנשים

עמק רפאים 43 ירושלים 025664390 www.cwj.org.il ilcwj@cwj.org.il

.....	מבוא
2	ציר הזמן
3	אודות מרכז צדק לנשים
3	השקפתו של מרכז צדק לנשים
4	הרקע
4	הגיור
4	ביטול הגיור בבית הדין הרבני – 15 שנה לאחר שהוא נערך
5	הערעור בבית הדין הרבני הגדול
5	ההלם
6	העתירה לבג"צ
6	התשואול
7	דיון ביום 7.9.09 – א' וד' נחקרים
8	דיון ביום 20.10.09 – א' ומר פ' נחקרים
9	דיון ביום 15.3.10 – א' וד' נחקרים
10	עייפות והשפלה מן החקירות
11	נקודות למחשבת
.....	מן הסיפור של איילת ובחזרה אלינו
14	שאלות לדיון
15	מקורות הלכתיים
16	ביבליוגרפיה

מבוא

זהו סיפורה של א', גיורת ישראלית. לאחרונה, 15 שנה לאחר שצלחה את תהליך הגיור, מצאה את עצמה, איילת, נתונה למתקפה על טיב יהדותה ותוקף גיורה במסגרת הליכים משפטיים בבית הדין הרבני.

חוברת זו, נועדה לחשוף בפניכם את סיפורה של איילת מראשית החלטתה להצטרף לעם היהודי, דרך התלאות שעברו עליה לאחרונה - מהרגע בו החליט בית הדין הרבני לבטל את גיורה (15 שנה אחרי הגיור, כאמור) במסגרת ההליכים שהתנהלו במסגרתו ועד שבית הדין חזר בו מהחלטה זו ואישר למעשה את יהדותה מחדש.

בסיפור זה ניתן לראות את יחסו הבלתי ראוי של בית הדין הרבני כלפי גרים, בייחוד בכל הקשור לאופן תשאולה של איילת והחזרה על חקירות אלו פעם אחר פעם.

בד בבד, ועל מנת שתוכלו לשפוט בעצמכם, יובא כאן בהמשך כמעט מילה במילה תצהירה של איילת שהוגש לבית המשפט העליון במסגרת ההליכים שננקטו בתיק זה. כעת לסיפור עצמו.

ציר הזמן

- **ינואר 2007** – מוגשת בקשת גירושין משותפת לבית הדין הרבני באשדוד על ידי איילת ובעלה. תוך כדי הליכי הגירושין בבית הדין הרבני, איילת נשאלת, בין היתר, גם אודות אורח חייה היהודיים-דתיים.
- **אפריל 2007** – איילת ערערה על החלטה זו בבית הדין הרבני הגדול. במסגרת הערעור דנו, איילת תוחקרה שוב באופן נוקב אודות גיורה ואודות אורח חייה מאז הפכה לגיורת.
- **פברואר 2008** – בית הדין הרבני הגדול מאשר את החלטת הביטול; הוא משאיר על כנו את החלטת בית הדין הרבני האזורי באשדוד לבטל את גיורה של איילת.
- **יוני 2008** – מרכז צדק לנשים (להלן: "המרכז") הגיש עתירה לבית המשפט העליון, בשבתו כבית משפט גבוה לצדק, בבקשה לבטל את פסקי הדין של בית הדין הרבני האזורי באשדוד ושל בית הדין הרבני הגדול ולהצהיר כי החלטות אלו ניתנו בחריגה מסמכותם השיפוטית וכי החלטות אלו פגעו בזכותה של איילת להליך משפטי תקין.
- **מאי 2009** – בית המשפט העליון המליץ לאיילת לחזור לבית הדין הרבני על מנת שבית הדין הרבני יבחן אם ניתן להכשיר את תוקף גיורה. איילת נאלצה לעבור סבב נוסף ומייגע של תשאולים על ידי בית הדין הרבני האזורי בתל אביב במסגרת הדיונים שם.
- **ספטמבר 2010** – בית הדין הרבני האזורי בתל אביב פסק כי גיורה המקורי של איילת תקף ולפיכך, היא וילדיה יהודיים. בעקבות החלטה זו של בית הדין הרבני, המרכז הגיש בקשה לבג"ץ להמשיך ולדון באופן עקרוני בסמכותם של בתי הדין הרבניים לבטל גיורים. כעת, המרכז ואיילת, מחכים בציפייה דרוכה לקבלת תשובה לשאלה מכרעת זו.

להפתעתה הרבה של איילת, בסופו של ההליך, מתקבלת החלטה של בית הדין הרבני המבטלת את גיורה למפרע, והמטילה ספק ביהדותה.

אודות מרכז צדק לנשים

מרכז צדק לנשים הינו ארגון משפטי-ציבורי שנוסד בשנת 2004, אשר שם לו למטרה להגן על זכותן של נשים לשוויון, לכבוד ולצדק במסגרת ההלכה היהודית. תוכנית "הייצוג המשפטי לקידום אינטרסים ציבוריים" של המרכז נועד להיות כתובת עבור נשים ישראליות אשר ההלכה היהודית חלה עליהן במסגרת הדין האישי; במקרים של עגונה (אישה מסורבת גט); במקרים של ממזרות (ילד הנולד מחוץ למסגרת הנישואין בנסיבות מסוימות); במקרים של בעיות הנוגעות לגיור (בדרך כלל של נשים).

המרכז מקדם פתרונות לשיפור היחס לנשים יהודיות בעזרת הגשת תביעות עקרוניות לערכאות האזרחיות במדינת ישראל. זאת, מתוך ההכרה כי השינוי לא יתרחש במסגרת הממסד הרבני תוך כדי טיפול פרטני בתיקים אלא רק כאשר הערכאות האזרחיות בישראל יקחו אחריות לקידום מעמדן האישי של נשים בישראל כמדיניות כללית.

תביעות אלו, המוגשות על ידי המרכז, כוללות בין היתר תביעות נזיקין בבית המשפט לענייני משפחה; עתירות לבג"צ בעקבות החלטות של בתי הדין הרבני המפרות את כללי הצדק הטבעי; תיקים עקרוניים המתנהלים בבתי הדין הרבניים.

המרכז ליווה את איילת במהלך התהליך המשפטי כולו, הן בבית המשפט העליון, בשבתו כבית משפט גבוה לצדק, והן בערכאות השונות של בית הדין הרבני.

המרכז ימשיך להיאבק למען כבודם וזכויותיהם של הגרים בישראל, תוך הגברת המודעות הציבורית לסוגיה חשובה זו.

לפי השקפתו של המרכז, אין בסמכותם של בתי הדין הרבניים לבטל גיורים והם אינם רשאים לחקור גרים בנוגע לאורח חייהם הדתי.

השקפתו של מרכז צדק לנשים

לפי השקפתו של המרכז, אין בסמכותם של בתי הדין הרבניים לבטל גיורים והם אינם רשאים לחקור גרים בנוגע לאורח חייהם הדתי.

כיום ישנם אלפי גרים המתגוררים בישראל. אשר על כן, מאז מתן החלטה על ידי בית הדין הרבני הגדול בשנת 2008- תקפותם של גיורים אלו כולם נמצאים בסכנת ביטול.

כמו כן, אלא אם כן, הנוהג הנוכחי, המאפשר לתשאל ולחקור גרים – ייאסר לחלוטין, הרי שדינם של אלפי הגרים לחיות בפחד תמידי מפני היום בו יזדקקו לממסד הרבני וזה ישוב "לבדוק בציציותיהם" פשוטו כמשמעו, בחקירות אודות אורח חייהם הדתי. דבר זה יכול להתרחש הלכה למעשה, בכל צומת בחייהם הנוגע למעמד האישי - במקרה של גירושין, במקרה של נישואין, ובמקרה של נישואי ילדיהם.

אין זה ראוי כי גרים יאלצו לחיות בחשש תמידי שמא יחקרו ביום מן הימים אודות מעשי היום-יום שלהם או בפחד שמא יום אחד גיורם עשוי להיות מבוטל למפרע וזהותם היהודית עשויה להילקח מהם.

לא זו אף זו, המשך קיומו של נוהל זה ישפיע ללא ספק לרעה על רצונם של אנשים בישראל לעבור את תהליך הגיור מלכתחילה.

עובדה זו מנוגדת, באופן אירוני, לשאיפתו הידועה של הממסד הרבני למנוע נישואי תערובת במדינה.

הגיור

א' פגשה את ד' בטיול בארץ רחוקה. א' התאהבה בד' והחליטה להישאר בישראל. א' החלה בהליכי גיור ממושכים שערכו כשנתיים. משפחתה של א' התנגדה לרצונה להתגייר, ואף ניתקה איתה כל קשר בשל זאת. לאחר תקופה ארוכה של לימודים, בהם היה ד' שותף מלא, עברה א' את המבחנים, ובית דין המיוחד לגיור בראשותו של הרב חיים דרוקמן קיבל את א' לגיור. לאחר גיורה של א' היא נישאה לד' בחופה וקידושין כדת משה וישראל.

א' הגשימה את חלומה ובנתה בית יהודי יחד עם ד' בארץ ישראל. כמו רות המואביה חשה א' כי היהדות היא דתה, עם ישראל הוא עמה וארץ ישראל הוא ביתה. א' קיבלה את מלוא התמיכה ממשפחתו של ד', ואף משפחתה חזרה להכיר בה כבת לאחר שהבינו שהיא נחושה בדעתה להיות יהודיה ולחיות בישראל. א' וד' הקימו משפחה לתפארת והביאו לעולם שלושה ילדים מקסימים.

הערה: "ענייני גיור" לא נכללו בין הסמכויות שניתנו לבתי הדין הרבניים ולא נמנו מפורשות בחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), התשי"ג-1953. ולא בכדי. המחוקק נמנע – ובמודע – מלהכפיף עניינים אלה לסמכות בית הדין. כל עוד לא יתוקן החוק בעניין זה, בתי הדין הרבניים אינם מוסמכים לדון בעניין שאינו נמצא בדל"ת אמות הסמכות שלהם.

בשנות ה-90, לאחר העלייה לארץ של כ-300,000 עולים ממדינות חבר העמים ואתיופיה, נוצר ביקוש רב וצורך לאומי בגיור. בשנת 1995, בהחלטת משרד ראש הממשלה, הוקמו בתי הדין מיוחדים לגיור על מנת להסדיר את נושא הגיור. בתי הדין המיוחדים לגיור אינם חלק מבתי הדין הרבניים וסמכותם אינה נובעת מחקיקה.

ביטול הגיור בבית הדין הרבני – 15 שנה לאחר שהוא נערך

לאחר 15 שנות נישואין החליטו ד' וא' בצער רב, אך בהסכמה מלאה, להתגרש. השניים הגיעו לבית הדין האזורי באשדוד עם הסכם גירושין שנחתם בפני בית המשפט, ופנו לבית הדין בבקשה להסדיר את הגט. בעת סידור הגט שאל הדיין הרב אברהם עטיא את א': "האם את מדליקה חשמל בשבת"? וכן "האם את הולכת למקווה"? לא' לא היה כל מושג ששתי השאלות (היחידות!) שנשאלה והתשובות החטופות שנתנה עליהן בשיחה אגבית עם הדיין יתגלגלו לידי החלטה פסוקה לבטל את גיורה, ולרשום אותה ואת ילדיה ברשימת פסולי החיתון של מדינת ישראל.

למעשה, הדיין לא אמר לא' דבר וחצי דבר באולם הדיונים על כך שהוא דן בעניין תוקף גיורה. א' עברה את טקס הגט כמו כל יהודיה אחרת, והיא נשלחה לביתה מבלי שנאמר לה דבר על כוונותיו של הדיין. גם השתהות בית הדין ממסירת תעודת גירושין לצדדים לא העלתה כל חשד אצל א'. רק לאחר פניות חוזרות ונשנות של א' למזכירות בית הדין לקבל את תעודת הגירושין התבררה עומק הבעיה. מספר חודשים לאחר הגט קיבלה א' לידה פסק דין של 9 עמודים הקובע כי גיורה אינו תקף, וכי יש להעביר אותה ואת ילדיה לרשימת פסולי החיתון. במשך החודשים הבאים קיבלה א' עוד 3 תוספות לנימוקים לפסק הדין שיחד מהווים קובץ של 46 עמודים.

הערה: ב-46 העמודים שפורסמו כפסק הדין ישנו רק משפט אחד, בן 12 מילים, המנמק את ההחלטה לבטל את באופן ספציפי את גיורה של א'. כל שאר העמודים מתייחסים באופן כללי לגירוי של הרב דרוקמן, הרב אביאור, בתי הדין הצבאיים, הרב ישראל רוזן ולדעתו הכללית של הדיין על הגרים והמגיירים בישראל.

במדינת ישראל יש רשימה של "פסולי חיתון", ובהם אנשים שאינם רשאים להינשא. ברשימה זו כלולים, בין השאר, מי שמוגדרים כממזרים, נשים שנאסרו לבועל, נשים שיש להן עיכוב זמני מלהינשא בגלל חשש בכשרות הגט וגרים שבית הדין העלה ספקות בגיורם.

הערעור בבית הדין הרבני הגדול

א' ערערה לבית הדין הגדול באמצעות טוענת רבנית מטעם מרכז צדק לנשים. בבית הדין הרבני הגדול חקרו הדיינים את א' ואת ד' חקירה פרטנית לגבי אורח חייהם. בפסק דין ארוך של 49 עמודים, שרובם המוחלט אינו מתייחס למקרה של א', קבע בית הדין הרבני הגדול, בראשותו של הרב אברהם שרמן, כי אכן יש להטיל ספק ביהדותם של א' ושל ילדיה ובכשירותם להינשא, ולכן יש לרשום אותם ברשימת מעוכבי נישואין עד לבדיקת יהדותם וכשירותם בבית הדין האזורי. 14 עמודים נוספים של נימוקים, שנכתבו על ידי הרב חגי איזירר, פורסמו בשלב הרבה יותר מאוחר, אף הם אינם מתייחסים למקרה עצמו.

הערה: בפסק הדין קובע בית הדין הגדול שגירוי של הרב דרוקמן ושל הרב אביאור אינם תקפים משנת 1999. עוד קובע פסק הדין כי לרושמי נישואין הסמכות שלא לרשום לנישואין גר שחזותו אינה נראית דתית. הדברים הללו הביאו לקול זעקה בצבור הכללי והציוני דתי הן בגלל הערעור על תוקפם של אלפי גרים בישראל והן בגלל הזילות של בית הדין כלפי בתי הדין המיוחדים לגיור בכלל וכלפי הרב חיים דרוקמן בפרט.

ההלם

א' והמשפחה היו בהלם. מעולם לא שיערה לעצמה א' כי יכול לבוא אדם ולבטל את הגיור שלה. מעולם לא שיערו לעצמם א' וד' כי ילדיהם, שגודלו כיהודים לכל דבר (כולל ציון שבת, חגי ישראל, חינוך דתי בגיל הרך, ברית מילה לבן, פדיון בן, ועליה לתורה לבר המצווה), יכולים להפוך במחי יד לנכרים. אמו של ד', ניצולת שואה, הייתה בזעזוע מן המחשבה כי נכדיה הפכו מיהודים לנוכרים. הזהות הבסיסית ביותר של המשפחה כמשפחה יהודית – נלקחה מהם. א' וד' קיבלו החלטה שלא להכניס את ילדיהם לסערת הרגשות בו הם נמצאים וקבעו שלא לספר להם. היה ברור שהם יידרשו ליעוץ מקצועי פסיכולוגי לכשיחליטו לספר להם שמדינת ישראל אינה מכירה בהם כיהודים, וכי הם לא יהיו רשאים להינשא במדינת ישראל. לימים נתגלה הדבר לילדים הגדולים, והם שותפו בסאגה המשפחתית.

א' שאבה הרבה כוח מכך שהצבור והתקשרות בישראל עמדו לצדה. סיפורה של א' אף עשה כותרות בארץ מולדתה, במערב אירופה, והצליח גם שם להרגיז אנשים. רבנים רבים מן הציונות הדתית הזדעקו על העוול שנעשה לא' ולמשפחתה וכן לרב חיים דרוקמן ולבית דינו. המשפחה המאמצת הדתית, שליוותה את א' בהליכי הגיור ושמרה איתה על קשר כל השנים, תמכו בה ללא פקפוק. מעל לכל - הרבנים המגיירים מבית הדין המיוחד לגיור טענו בכל פה כי אין דבר כזה "ביטול גיור" וכי מבחינתם היא יהודיה לכל דבר.

הערה: למרות התמיכה הגדולה מן הצבור הציוני דתי א' הבינה היטב שלא יועילו לה אמירות של רבנים מן הצבור הציוני דתי "מבחינתנו את יהודיה לכל דבר", ורק שינוי של פסק הדין של בית הדין הרבני יכול להביא להסרת שמה ושמות ילדיה מרשימת פסולי החיתון של מדינת ישראל.

העתירה לבג"צ

א' עתרה לבג"צ באמצעות עורכי דין ממרכז צדק לנשים בבקשה לפסול את פסקי הדין מכיוון שבתי הדין חרגו מן הצדק הטבעי כשדנו בנושאים שלא היו בפניהם, וכי הם חרגו מסמכותם כשדנו בנושאי גיור שאינם בסמכותם כלל. ארגונים רבים הצטרפו לעתירה: נעמת, ויצ"ו, נאמני תורה ועבודה, מבוי סתום, אמונה, קולך, מרכז רקמן לקידום מעמד האישה, ג.ר.נ.י.ת., שבות עם ומוסדות אור תורה סטון.

בדיון הראשון ציין היועץ המשפטי של בתי הדין הרבניים כי ניתן לפתור את הבעיה במסגרת בית הדין האזורי ולבטל את ביטול הגיור של א'. היועץ המשפטי רמז לכך שניתן יהיה למצוא הרכב בבית הדין אשר יכריע כי הגיור של א' תקף. שופטי הבג"צ סברו אף הם שעדיף לחזור ו"לסגור את הדברים בבית הדין הרבני". מועד לדיון בעתירה נקבע לעוד שנה ונקבע בבג"צ כי עד אז יעשו כולם השתדלות להגיע לפתרון הבעיה במסגרת בית הדין הרבני. באשר כן א' וד' חזרו לבית הדין לשלושה ימי תשואל.

התשואל

לקראת הדיון השני של הבג"צ שהתקיים כשנה אחר הדיון הראשון, הגישה א' מכתב לבית המשפט שנכתב כתצהיר, ובו סיכמה את מה שעבר עליה בשלושת הדיונים של בית הדין הרבני. את התצהיר של א' כינינו "התשואל", והוא מובא כאן כלשונו וכפי שהוגש לבית המשפט:

א' עתרה לבג"צ באמצעות עורכי דין ממרכז צדק לנשים בבקשה לפסול את פסקי הדין מכיוון שבתי הדין חרגו מן הצדק הטבעי כשדנו בנושאים שלא היו בפניהם, וכי הם חרגו מסמכותם כשדנו בנושאי גיור שאינם בסמכותם כלל.

1. בדיון בעתירה בבג"צ שהתקיים ביום 18.5.09 ציין עו"ד שמעון יעקובי, היועץ המשפטי של בתי הדין הרבניים, בפני שופטי הבג"צ הנכבדים, כי ניתן לפתור את הבעיה של ביטול הגיור שלי במסגרת בית הדין האזורי. כב' השופטת דורית בייניש הציעה לעורכי הדין מטעמי שיעשו מאמץ לסיים את ההליך בבית הדין הרבני.
2. רבקה לוביץ, טו"ר המייצגת אותי מטעם מרכז צדק לנשים (להלן: "הטוענת הרבנית"), פתחה ביום 7.6.09 תיק "תיקון מעמד אישי" בבית הדין הרבני ב... זאת על פי הנחיותיו הטלפוניות של עו"ד שמעון יעקובי. צורפה שם הבקשה שהטוענת הרבנית הגישה כבר ביום 25.5.09.
3. בהחלטה מיום 10.6.09 קבע הרב ... , אבה"ד (להלן: "הרב ב'"), כי "מאחר ונכתב בבקשה דברים שאינם משקפים את האמת ולמען הסדר הטוב ביה"ד לא יחל בדיון בתיק זה לפני שיתוקן סעיף 5 בבקשה". (בסעיף 5 המדובר נכתב כי "ביום 3.7.08 החליט כב' הרב ב' ... שלא לדון בעניינה מאחר והעניין תלוי ועומד בבג"צ").
4. בקשה מתוקנת הוגשה על ידי הטוענת הרבנית ביום 18.6.09 בניסוח זהיר במיוחד על מנת שלא לפגוע בנפשות הפועלות ואף לא לפגוע באמת.

5. ביום 9.7.09 פנתה הטוענת הרבנית לבית הדין ב... בבקשה לקביעת מועד לדיון. העתק מבקשה זו הועבר לעו"ד יעקובי בצירוף מכתב בו ביקשה הטוענת הרבנית את התערבותו על מנת לקדם ולזרז את ההליך.
6. תגובתו של עו"ד יעקובי הגיעה למשרדה של הטוענת הרבנית. על גבי המכתב של הטוענת הרבנית לעו"ד יעקובי כתב הרב ב' ביום 13.7.09: "החלטה: לא ראיתי כל בקשה מאז 10.6.09... הנני קובע מועד ל... יח' אלול תשס"ט 7.9.09 11:30.
7. בשיחה טלפונית משלכת הרב ב' נאמר לטוענת הרבנית שכדאי שגם הבעל לשעבר יגיע.

דיון ביום 7.9.09 – א' וד' נחקרים

8. ביום 7.9.09 הגעתי לדיון בשעה היעודה 11:30 יחד עם ד' והטוענת הרבנית.
9. חיכינו במסדרונות בית הדין למעלה משעתיים. הרב ב' היה פנוי לקבל אותנו בלשכתו, אולם היה צורך לאסוף עוד שני דיינים. בכל פעם שהיגיע דיון אחד ללשכה של הרב ב' הוא יצא למקום אחר לפני שהיגיע הדיון השלישי. המזכיר התנצל מספר פעמים על העיכוב. למעשה, למרות שזומנו לשעה 11:30 חיכינו עד אחרי תפילת מנחה.
10. למרות ההמתנה הארוכה הדיון התנהל ברוח טובה. שלושת הדיינים חקרו אותי באריכות. נשאלתי אודות הרקע שלי, ההכרות שלי עם ד', החיים שלי לפני הגיור, חנוך הילדים, כשרות, שבת, הטבילה שלי במקווה לשם גיור ועוד ועוד.
11. סיפרתי לדיינים, בין השאר, על כך ששמרנו שבת אחרי הגיור שלי; שלא נסענו בשבת, שאני הדלקתי נרות ושהלכנו לבית הכנסת. סיפרתי על כך שעד היום אני בונה סוכה בסוכות ועל כך שהבן שלנו עלה לתורה לבר המצווה שלו שהתקיים תוך כדי הליך ביטול הגיור. סיפרתי על כך שלמשך תקופה ארוכה אחר שהילדים נולדו הייתי מסיעה את הילדים לגן ב... שזה ישוב דתי כדי שהם יקבלו חינוך דתי. כמו כן סיפרתי שאנו בקשר הדוק כל השנים עם המשפחה המאמצת – משפחת פ' – שהם משפחה דתית וכי ה"אבא המאמץ" (להלן: "מר פ") בא לקבוע לי מזוזה בעסק החדש שאני פתחתי.
12. סיפרתי לדיינים גם על כך שהיה לי קשה להיות בטבילה בחלוק שקוף בתוך המים בנוכחותם של שלושה דיינים.
13. אחר זאת נתבקשתי לצאת מן הלשכה וד' הוכנס ללשכה ונחקר. הוא נשאל על ההכרות שלו איתי, על המגורים שלנו יחד לפני הגיור, על הליך הגיור שלי, על הוריו (המוצא, הרמה הדתית שלהם) על השינויים בחיינו בעקבות הגיור, על הקשר שלנו עם המשפחה המאמצת ועוד.
14. בית הדין שמח לשמוע שאנחנו בקשר אמיץ עם המשפחה המאמצת מתקופת הלימודים לגיור, והחליט להזמין את מר פ'. הרב ב' אמר כי אין צורך להטריח את שני בני הזוג ה"מאמצים" להופיע. די שהגבר יבוא.
15. בעל פה אמר הרב ב' כי אין כל צורך להטריח אותי להגיע לדיון בו יופיע מר פ'. היה ברור למעלה מכל ספק כי ד' כבר סיים את תפקידו בעדות. סוכם בעל פה עם הרב ב' שהטוענת הרבנית ומר פ' יגיעו לבדם.

שלושת הדיינים חקרו אותי באריכות. נשאלתי אודות הרקע שלי, ההכרות שלי עם ד', החיים שלי לפני הגיור, חנוך הילדים, כשרות, שבת, הטבילה שלי במקווה לשם גיור ועוד ועוד...

16. מכל הדיבורים וההתנהלות לא היה לנו כל ספק שהעניין עוד מעט קט ומסתיים בגמר טוב.¹
21. הטוענת הרבנית זומנה לבית הדין באמצעות הטלפון הנייד שלה לדיון עם מר פ' ליום 20.10.09.
22. ביום 19.10.09, יום לפני הדיון, הודיעה לי הטוענת הרבנית שאני צריכה להופיע לדיון. לדבריה, למרות שבעל פה אמר הרב ב' שאין צורך שאני אגיע, הרב ב' התקשר לנייד שלה ואמר: "אולי יהיו דיינים אחרים... אולי איזה דין ירצה לשאול אותה משהו בכל זאת..." ועל כן כדאי מאד שאני אגיע.
23. על אף שהיו לי כבר תוכניות לאותו היום (הייתי שקועה בפתיחת עסק חדש), ביטלתי הכול והגעתי לדיון ביום 20.10.09 עם הטוענת הרבנית ועם מר פ'.

דיון ביום 20.10.09 – א' ומר פ' נחקרים

21. לדיון ביום 20.10.09, הגעתי עם מר פ' ועם הטוענת הרבנית. כמו בפעם הקודמת, חכינו זמן רב להיכנס לדיון.
22. להפתעתי כאשר נכנסנו ללשכה של הרב ב' התברר כי שני הדיינים שעל יד הרב ב' הוחלפו לדיינים אחרים.

23. ניכר היה שהדיינים החדשים לא זו בלבד שאינם מכירים אותי – הם אינם מכירים את התיק, ולא עיינו בו כלל לפני הדיון (אחד הדיינים אפילו ציין זאת בפנינו). נשאלתי על ידי הדיינים שוב שאלות ראשוניות על גיור, המקווה, שמירת המצוות שלי, השבת, סוכות, חינוך הילדים, כשרות ועוד ועוד.

24. למרות שבתחילה כעסתי על כך שהחקירה חוזרת על עצמה וגיליתי התנגדות כלשהי, הרבנים הסבירו לי שהם חייבים לשמוע הכול מההתחלה. אף הטוענת הרבנית קבלה על החקירה החוזרת והציעה לדיינים לעיין בפרוטוקול הקודם, אולם הם ציינו שהם צריכים לשמוע זאת דווקא ממני. הטוענת הרבנית הרגיעה אותי, וענית על כל השאלות כיאות.

25. סיפרתי לדיינים על לימודי הגיור שלי; על כך שלמדנו חגים ושמירת מצוות. על כך שהיה לי קשר הדוק עם המשפחה המאמצת, ועל הקשר שלי עם הרבנית שלימדה אותי לגיור. סיפרתי גם על כך שהיה לי קשה ללכת למקווה אבל עשיתי זאת גם אחרי הגיור לפחות פעם אחת – לפני הנישואין.

26. לשאלת הדיינים "איך את מגדירה את עצמך כיום?" ענית שאני לא רוצה לתיק את עצמי למגזר כלשהו. אני רואה את עצמי כיהודיה. שוב חזרתי וסיפרתי על כך שאני עד היום מדליקה נרות לפני שבת ושאיני מבשלת רק לפני שבת, נמנעת מאכילת חמץ בפסח ומציינת את החגים. בקשר לכשרות ציינתי שאנו צמחוניים ולכן לא קשה לנו לשמור כשרות. חזרתי וסיפרתי לדיינים על כך שהובלנו את הילדים למשך תקופה ארוכה לגנים ב ... במרחק מה מן הבית שלנו בכדי שהם יקבלו חינוך דתי.

¹ ההערות החסרות מתייחסות לענייני לוגיסטיקה.

להפתעתי כאשר נכנסנו ללשכה של הרב ב' התברר כי שני הדיינים שעל יד הרב ב' הוחלפו לדיינים אחרים. ניכר היה שהדיינים החדשים לא זו בלבד שאינם מכירים אותי – הם אינם מכירים את התיק, ולא עיינו בו כלל לפני... נשאלתי על ידי הדיינים שוב שאלות ראשוניות על גיור, המקווה, שמירת המצוות שלי, השבת, סוכות, חינוך הילדים, כשרות ועוד ועוד.

27. הבהרתי לדיינים שאני עזבתי דת והצטרפתי לעם היהודי על מנת להיות יהודיה. זוהי הדת שלי ואין לי דת אחרת. עשיתי זאת נגד רצון ההורים שלי. הסתכסכתי עם משפחתי בכדי להצטרף ליהדות. רק אחרי לידת הילד – ההורים שלי קיבלו את השינוי שעשיתי וחודש הקשר בינינו.

28. אחר זאת הוכנס מר פ' ללשכת הדיינים ואני נתבקשתי לצאת מן הלשכה. לדבריה של הטוענת הרבנית מר פ' תוחקר ארוכות על הקשר שלו איתי לפני הגיור ואחרי, על קיום המצוות שלי, על השאלה איך הוא הרגיש כשערערו על הגיור שלי, על הזהות הדתית שלי ושל ד'. הוא סיפר על כך שתמיד שמרנו שבת כאשר התארחנו אצלם בבית, ועל כך שהילדים קיבלו חינוך דתי. הוא סיפר על הקשר האמיץ בינינו ועל כך שמעולם לא ראה אותי בלבוש לא צנוע.

29. למרות שכאמור לא שמחתי להיחקר פעם שנייה - הדיון נוהל ברוח טובה, והיה ברור לכולם בסופו של יום שאין יותר דיונים וכעת אנו מחכים לפסק דין.

30. בסוף הדיון ביקשה הטוענת הרבנית מן המזכיר להעביר לה את הן הפרוטוקול וההחלטה של הדיון שנערך באותו יום (20.10.09), והן את אלו של הדיון הקודם (מיום 7.9.09). כאשר קיבלה הטוענת הרבנית בדואר את הפרוטוקולים היא הופתעה לגלות כי שני הדיינים הנוספים שישבו לצד הרב ב' בדיון הראשון נמחקו מן הפרוטוקול וכלא היו. למעשה, מן הפרוטוקול מיום 7.9.09 עולה כי הרב ב' ישב לבדו בדיון.²

דיון ביום 15.3.10 – א' וד' נחקרים

46. לדיון ליום 15.3.10 הגעתי עם ד' ועם הטוענת הרבנית. כמו בפעמים הקודמות, חכינו שעה ארוכה, מורטת עצבים, עד שנכנסנו.

47. אף הפעם הוחלפו הדיינים אשר ישבו לצדו של הרב ב'. דייין אחד היה מוכר מן הדיון הראשון (אף ששמו אינו מופיע בפרוטוקול), והדיין השני היה חדש בתיק.

48. בית הדין הכניס קודם את ד' ואני נשארתי בחוץ. ד' נחקר במשך זמן רב. זאת, למרות שהוא כבר נחקר בדיון הראשון ביום 7.9.09. ד' נשאל אודות שמירת המצוות שלי ושלו, חינוך הילדים שלנו במוסדות דתיים בשנים הראשונות, הקשר שלנו עם המשפחה המאמצת ועוד ועוד.

49. לאחר שהדיינים סיימו לשאול את ד' שאלות ביקש ד' לספר על כך שאנחנו עשינו 'פדיון בן' לילד הבכור שלנו. הדיינים פנו מייד לחקור את ד' לגבי פרטי הפדיון. הם שאלו אותנו באיזה יום בדיוק עשינו את הפדיון. הדיינים שאלו את ד' אם הפדיון היה לפני ברית המילה או אחריו. אחר כך ביקשו לדעת אם הפדיון היה עוד באותו היום של הברית. ד', שידע שפדיון בן מתקיים ביום השלושים, עורער מן השאלות של הדיינים, והרגיש שהוא נכשל בבחינה.

² ההערות החסרות מתייחסות לענייני לוגיסטיקה ופרוטוקול.

הדיינים ביקשו לברר "באיזה שלב של הטבילה לגיור (לפני 17 שנה) נדבק החלוק לגוף של א' והיא הרגישה חוסר צניעות". זאת, לדבריה של הטוענת הרבנית, למרות שהדיינים הדגישו שהם אינם מאמינים שהתרחש שם משהו לא צנוע. הטוענת הרבנית הסבירה לי שמאחר ואמרתי בבית הדין כי הטבילה בפני דיינים עם חלוק הייתה לי קשה מאד וחשתי חוסר צניעות במעמד זה, ומאחר והסברתי שעקב זאת לא הקפדתי לשמור על דיני טהרת המשפחה, הם מבקשים כעת לברר האם זה פגם ב"קבלת המצוות" שלי במעמד הגיור. לפיכך עליהם לברר באיזה שלב בדיוק קבלת המצוות נדבק אלי החלוק.

50. אחר זאת התבקש ד' לצאת מן הלשכה ואני נתבקשתי להיכנס פנימה. נחקרתי שוב, בפעם השלישית בבית הדין האזורי, אודות היהדות שלי. נשאלתי לגבי שמירת כשרות, לגבי אוכל ושתייה בשבת, ולגבי השאלה כמה זמן לאחר הגיור שמרנו מצוות ועוד ועוד.

51. הפעם הדיינים התמקדו בשאלה כיצד אכלתי אוכל חם וכיצד שתיתי קפה בשבת בתקופה שלאחר הגיור. הם חקרו אותי לגבי השאלה אם הייתה או לא הייתה פלטה בשבת ואם היה לנו מיחם למים חמים.

52. למרות שהיה ברור שהדין הזה הוא האחרון, בסוף הדיון אמרו הדיינים שאם יש לנו עוד עד כדאי שנביא גם אותו. כאשר הטוענת הרבנית קבלה על כך שהדיינים נגררים ולא ברור כמה עדים נצטרך להביא אמר אחד מן הדיינים: "עדיף להביא כמה שיותר עדים".

53. שעה קלה אחר שיצאנו מבית הדין סיפרה הטוענת הרבנית שהדיינים חיפשו אותי וביקשו ממנה לטלפן אלי ולהחזיר אותי להמשך החקירה. לדברי הטוענת הרבנית הדיינים ביקשו לברר "באיזה שלב של הטבילה לגיור (לפני 17 שנה) נדבק החלוק לגוף של א' והיא הרגישה חוסר צניעות". זאת, לדבריה של הטוענת הרבנית, למרות שהדיינים הדגישו שהם אינם מאמינים שהתרחש שם משהו לא צנוע. הטוענת הרבנית הסבירה לי שמאחר ואמרתי בבית הדין כי הטבילה בפני דיינים עם חלוק הייתה לי קשה מאד וחשתי חוסר צניעות במעמד זה, ומאחר והסברתי שעקב זאת לא הקפדתי לשמור על דיני טהרת המשפחה, הם מבקשים כעת לברר האם זה פגם ב"קבלת המצוות" שלי במעמד הגיור. לפיכך עליהם

לברר באיזה שלב בדיוק בקבלת המצוות נדבק אלי החלוק. הטוענת הרבנית, אשר לא הצליחה להשיג אותי טלפונית, הסבירה לדיינים שלא הייתה כל החלטה ברורה מצדי בשלב זה של הגיור שלא לטבול ושלא לשמור דיני טהרת המשפחה. וראיה לכך הביאה מן העובדה שטבלתי לפני הנישואין, והצהרה על כך מופיעה באחד מן הפרוטוקולים. הגם שהדיינים פקפקו בעניין הזה הטוענת הרבנית הראתה להם שבאחד הדיונים הקודמים נשאלתי במפורש ועניתי שטבלתי לנישואין.

עייפות והשפלה מן החקירות

54. החקירות של בית הדין לא רק מעייפות ומייגעו הן אותי והן את ד', אלא הן אף משפילות.

55. אני מצהירה בזאת: לפני למעלה מ 17 שנה קיבלתי החלטה שעם ישראל הוא עמי, ארץ ישראל היא ארצי והיהדות היא הדת שלי. למדתי תקופה ארוכה לימודי גיור, עשיתי מהפך בחיים שלי, שילמתי על כך מחיר כבד בניתוק קשר עם משפחתי, טבלתי ליהדות באמצעות בית הדין מוכר וכשר במדינת ישראל ונישאתי לד' כדת משה וישראל. את ילדינו אנו מגדלים כיהודים וכישראלים גאים.

56. מעולם לא תיארתי לעצמי שאגיע למעמד כזה שבו אשאל שאלות כה אינטימיות לגבי החיים שלי כאשר ברקע האיום שמפשיטים אותי מזהותי הבסיסית כיהודיה.

57. הפגיעה הקשה היא לא רק בי, שהנני גיורת צדק, אלא גם בבעלי לשעבר, בהוריו ובילדיי. אמו של ד' היא ניצולת שואה ואין מילים לתאר את הפגיעה שהיא חשה מכל ההתרחשויות. לצערי, למרות שהחלטנו להגן על ילדינו ולשמור בסוד מן הילדים את העובדה שהגיור שלי והיהדות שלהם מוטלים בספק, הדבר נודע להם וכעת אף הם נסערים ומרגישים מושפלים ומבוזים. טיפול בילדים נצטרך לעשות יחד עם גורמים מקצועיים.

אני מצהירה בזאת: לפני למעלה מ 17 שנה קיבלתי החלטה שעם ישראל הוא עמי, ארץ ישראל היא ארצי והיהדות היא הדת שלי. למדתי תקופה ארוכה לימודי גיור, עשיתי מהפך בחיים שלי, שילמתי על כך מחיר כבד בניתוק קשר עם משפחתי, טבלתי ליהדות באמצעות בית הדין מוכר וכשר במדינת ישראל ונישאתי לד' כדת משה וישראל. את ילדינו אנו מגדלים כיהודים וכישראלים גאים.

נקודות למחשבה

בחוברת זו הובא סיפור תשאולה של א' בבית הדין הרבני. כל זה נעשה בהרכב שנחשב "נוח" בבית הדין הרבני, ותחת עינם הפקוחה של הבג"צ, אשר עקב מקרוב אחר הסיפור.

← נושא הגיור אינו מוגדר היום בחוק.

← אם וכאשר יוסדר הגיור בחקיקה, יוסדרו עמה, כפי הנראה, גם נהלי ביטול גיור.

← אם וכאשר יוסדר הגיור בחקיקה תינתן, כפי הנראה, לגיטימציה למה שהוא לדעת רבים מנוגד להלכה וללא כל ספק מנוגד לכללי המוסר והצדק.

← אם וכאשר יוסדר הגיור בחקיקה הסיפור של א' יכול להיות הסיפור של כל הגרים ומשפחותיהם.

← אם וכאשר יוסדר הגיור בחקיקה לא ניתן להגיש בג"צ על עצם בטול הגיור.

← אל תתנו יד לתשאול של א' להיות התשאול של כל הגרים!

אותה ועדה גם הדגישה, כי המטרה בהקמת מערך הגיור הינה להקל על ביצוע הגיורים; לבנות מערך גיור שיהיה מקובל על כל זרמי היהדות ובכך יגבש את אזרחי המדינה סביב השאלה הסבוכה "מיהו יהודי?"; לעודד שיתוף פעולה ולמנוע פלגנות.

מן הסיפור של איילת ובחזרה אלינו

בספטמבר 2010 פסק בית הדין הרבני בתל-אביב כי יעל וילדיה הינם יהודים. עם החלטה זאת, יתכן כי הסיפור של יעל הגיע לסימומו, אולם עדיין נשאלת השאלה אם יש סמכות שיפוטית לבית דין הרבני לדון בשאלות של גיור, ואם ההלכה היהודית מתירה סוג זה של חקירה.

המרכז הגיש עתירה לבית המשפט העליון לפסוק בנוגע לשאלת סמכותו השיפוטית של בתי הדין הרבניים. אנו קוראים למנהיגינו הדתיים לצאת בהצהרה ברורה לגבי השאלה אם ההלכה מתירה תשאול ותחקור גרים בעניין אורח חייהם הדתי שנים אחרי הגיור. העמדה של מרכז צדק לנשים היא שתשאול ותחקור גרים היא בניגוד להלכה ויש לאסור זאת.

כאמור, איילת נחקרה 5 פעמים על ידי הערכאות השונות של בתי הדין הרבניים במסגרת הליך ביטול הגיור והכשרתו מחדש. שלושת התשאולים האחרונים נעשו בפני בית הדין הרבני האזורי בתל אביב לאור המלצתו של בג"צ בעניין, בפני הרכב דיינים שנחשב "מתון ונוח", ותחת עינו הפקוחה

של בג"צ, אשר ליווה את סיפורה של איילת מקרוב. רק בזכות התערבותו של המרכז הצליחה איילת לשוב ולהיקרא יהודיה, ילדיה הוסרו מן הרשימה ה"שחורה" של הרבנות והותר לה להינשא ליהודי במדינת ישראל.

סיפורה של איילת מדגיש את המציאות הבעייתית של הגיור במדינת ישראל. סוגיית הגיור איננה מוסדרת לעת עתה בחוק וההתנהלות בנושא זה תלויה ברצונם הטוב ובשייכותם הפוליטית של הדיינים היושבים בהרכב נתון בבית הדין הרבני. חקירות הגרים התאפשרה מאחר ולא היה מאן דהו במדינת ישראל שהתנגד לכך. כבודם וזכויותיהם של הגרים בישראל כיום תלויים על בלימה, ללא שום הגנה מצד החוק והחברה.

סוגיית הגיור איננה מוסדרת בחוק ולפיכך, כל ההתנהלות בנושא הגיור תלויה ברצונם הטוב ובשייכותם הפוליטית של הדיינים היושבים בהרכב נתון בבית הדין הרבני.

אין חוק גיור בישראל. ביום 27.7.97 מינה משרד ראש הממשלה ועדה מיוחדת, ועדת נאמן, להמליץ כיצד יש לנהל את הגיור במדינת ישראל. בשנת 2002, הועדה המליצה כי הרבנות הראשית תיקח אחריות להקמת בתי דין מיוחדים לערוך גיורים במדינת ישראל. הרב חיים דרוקמן מונה להיות אחראי על בתי הדין הללו לאחר הקמתם. הועדה קבעה באופן מפורש כי מטרת הקמת בתי הדין המיוחדים הללו הוא לערוך גיורים, למצוא מכנה משותף בין הזרמים השונים ביהדות שיאחד את אזרחי ישראל בשאלה "מיהו יהודי?", לעודד שיתוף פעולה ולמנוע פלגנות. הועדה קבעה באופן מפורש כי לבתי הדין הללו לא תהיה סמכות שיפוטית באותו אופן שיש לבתי הדין הרבניים בעניינים הנוגעים לחוק שפיטה על פי חוק הדיינים, התשט"ו - 1955.

ככל שבתי הדין המיוחדים לגיור התפתחו והתרחבו, בתי הדין הרבניים, המוסמכים לדון בענייני נישואין וגירושין ליהודים במדינת ישראל, החלו להטיל דופי בדרך בה פועלים בית הדין המיוחדים. בתי הדין הרבניים הממסדיים לא הסכימו עם הסטנדרטים של בתי הדין המיוחדים לגיור, והחלו לגלות עניין בהשתלטות עליהם. לדידם, על בתי הדין המיוחדים לגיור להעלות את רף דרישותיו מן הגרים. וזה בדיוק מה שהם החליטו לעשות כאשר איילת ואבי הופיעו בפניהם. וכך בדיוק פעל בית הדין הרבני במסגרת תיק הגירושין של ואיילת.

בשנת 2006, הרבנות הראשית ניצלה את כוחה, כראש העדה הדתית-יהודית בישראל, על מנת לקבוע נהלים בעניין גיור, "כללי הדיון בבקשות לגיור", אשר כוללים, בין היתר, בסעיף 16, קביעה כי ניתן לבטל גיור למפרע כאשר מתקיימות "נסיבות מיוחדות". כללים אלו לא אושרו על ידי הכנסת.

על בית הדין הרבני להיות אישות פרטית ולא ממשלתית, המציעה את שירותיה למי שחפץ ליבו להיכנס בדלתות סמכותו ולא כדבר מחייב.

מרכז צדק לנשים נוקט בעמדות הבאות:

- **אין כל בסיס הלכתי המאפשר לבטל גיורים.** ללא כל קשר לנושא הסמכות השיפוטית, המרכז סבור כי אין כל בסיס הלכתי לבטול גיורים. (מקורות מובאים בהמשך)
- **אין סמכות שיפוטית לביטול גיורים.** המרכז סבור כי לבתי הדין הרבניים אין סמכות על פי החוק הישראלי לתחקר גרים אודות אורח חייהם הדתי במסגרת תיקי גירושין בהליך של הסכמה. באופן אירוני, המלצת בית המשפט העליון לחזור לבית הדין האזורי בכדי לדון בסטאטוס הדתי של אשר לטענתנו אין להם סמכות לדון בו, והוא, חקירתם של גרים בעניין אורח חייהם הדתיים לאחר הגיור. בית המשפט העליון, בהחלטתו להחזיר את התיק לבית הדין הרבני, איפשר למעשה הרחבת סמכויות של בתי הדין הרבניים, והתפשטות זוחלת של שליטתם על הגיור.
- **לא, להתערבות המדינה באמונות הדתיות הפרטיות של אנשים.** כשמאפשרים לבתי הדין הרבניים לחקור גרים אודות אורח חייהם הדתי, מאפשרת המדינה לערכאותיה השיפוטיות להתערב באמונותיהם ופרקטיקות הפרטיות של אזרחיה. יתירה מזאת, בתי הדין הרבניים מיישמים אידיאולוגיות מיושנות ומקופאות כקריטריון לחקירותיהם, אידיאולוגיות אשר אינן בהכרח מקובלות על רוב העם היהודי.
- **כן, לקידום הפרטת בתי הדין.** על המדינה להפריט את מערכת בתי הדין על ידי הפרדתה מכל מערכת ותמיכה ממשלתית. מתברר יותר ויותר למרכז כי דת ומדינה אינן יכולות להיות משולבות באופן המאפשרות הפרה גסה של חופש הפרט וזכויותיו הבסיסיות. בתחקור גרים בנוגע לאורח חייהם הדתי פוגעים בתי הדין בחופש אמונה ופעולה של הגרים, ומחייבים אותם

בתי הדין המרכזיים הביעו רצון להעביר את תפקיד הגיור תחת חסותם בטענה שהסטנדרטים הקיימים בבתי הדין המיוחדים לגיור אינם מספיקים וש"תנאי הקבלה" שם לגרים - נרפים מדי.

לעמוד בסטנדרטים דתיים שאין נדרשים מיהודים שאינם גרים. המרכז טוען כי על בית הדין להתנהל כישות פרטית א-ממשלתית המציע את שירותיו לכל מי שחפץ בהם.

- **הכתובת על הקיר.** התשאול של איילת על ידי דיינים הממומנים על ידי המדינה צריכה לשמש כנורה אדומה לאזרחי ישראל. הבה נמנע מתחקורה של איילת להיות גורלם של הרים רבים, או כל הגרים, כל היהודים או כל האזרחים.

שאלות לדיון

- ← היכן לדעתכם, במהלך ההליך המשפטי חרגו השופטים מסמכותם?
- ← איך לדעתכם חשים איילת וילדיה כיום ביחס למדינת ישראל?
- ← כיצד אתם הייתם חשים אילו הייתם גרים הנתונים לחקירה אודות מעשי היום-יום שלכם ויהדותכם?
- ← היהדות מחייבת התייחסות אדיבה כלפי גרים. איך לדעתכם, הוראה זו צריכה לבוא לידי ביטוי הלכה למעשה בימינו?
- ← האם לדעתכם רשאים שופטים לשאול גרים אודות הקפדתם על קיום מצוות התורה?
- ← האם לדעתכם רשאים שופטים היושבים בבית הדין הרבני לבטל גיורים למפרע?
- ← איזה סוג של חקיקה יש לקדם לדעתכם בנושא הגיור במדינת ישראל?
- ← כיצד צריך להסדיר את מעשיהם וסמכויותיהם של בית הדין הרבני מבחינה מערכתית?

ספרו לאחרים את הסיפור של א'.
שוחחו עם המשפחה, החברים,
הקהילה, קולגות לעבודה, מנהיגים,
רבנים, מורים, תלמידים. שאלו שאלות
ודונו בעניין. תנקטו עמדה. תהיו
מעורבים. מהו החזון שלכם למדינת
ישראל?

מקורות הלכתיים

אין ביטול גירושין, אפילו בקרב אפיקורסים.

בגמרא ביבמות מז נאמר: "טבל ועלה הרי הוא כישאל לכל דבריו – למאי הלכתא? דאי הדר ביה ומקדש בת ישראל, ישראל מומר קרינן ביה, וקידושיו קידושין". כלומר: לאחר שהגר עלה מן הטבילה הוא יהודי לכל דבר וגם אם הוא מומר – הוא נשאר יהודי וקידושין הם קידושין. ברמב"ם משנה תודה ספר קדושה הלכות איסורי ביאה פרק י"ג הלכה י"ז: "ואפילו חזר ועבד עבודה זרה הרי הוא כישאל מומר שקידושיו קידושין".

אסור לחקור גרים לגבי עברם.

אין מזכירין לגר את מעמדו ומעשיו הקודמים, אין להקל בכבודו (מכילתא משפטים, פרשה יח; בבא מציעא נט"ב; רמב"ם דעות, פרק ו, הלכה ד; ספר החינוך, מצוה תלא, ועוד).

אסור לפגוע בגרים.

מאי דכתיב וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים (תנינא) רבי נתן אומר מום שבך אל תאמר לחברך והיינו דאמרי אינשי דזקיף ליה זקיפא בדיותקיה לא נימא ליה לחבריה זקיף ביניתא. (בבא מציעה נ"ט ב)

ביבליוגרפיה

יהודה ברנדס, **פולמוס הגיור המתחדש**, אקדמות, אלול תשס"ח
<http://www.bmj.org.il/userfiles/mamarim/Brandes.pdf>

ד"ר יהושע הורביץ, **גיור וגרים בתקופת וספרות הגאונים**, באתר דעת
<http://www.daat.ac.il/daat/kitveyet/mahanaim/gyur-2.htm>

הרב מנחם ולדמן, **אהבת ה' ואהבת הגר**, אתר הצופה
<http://www.hazofe.co.il/%5Cweb%5Cnewsnew%5Ckatava6.asp?Modul=24&id=55678&W=ord=&gilayon=3034&mador>

שלמה זנד, **מתי ואיך הומצא העם היהודי?**, תל אביב, רסלינג, 2008
שרה ליאל, **שאלת מיהו יהודי הגיעה עד ביהמ"ש העליון בבריטניה**, 09.11.09, הארץ
<http://www.haaretz.co.il/hasite/spages/1126859.html>

הרב אליעזר מלמד, **ואהבתם את הגר** באתר דעת,
<http://www.yeshiva.org.il/midrash/shiur.asp?id=7772>
פרופ' דוד פלוסר, **הגיור בימינו**, אתר דעת <http://www.daat.ac.il/daat/kitveyet/mahanaim/hagiyur-2.htm>

הרב טוביה פרידמן, **תשובה בעניין גיור כהלכה**, באתר "מכון שכטר למדעי היהדות"
<http://www.responsafortoday.com/vol3/5.htm>

חיים צינס, **מיהו יהודי: 10 תשובות ניתוח הוויכוח ומיפוי העמדות העקרוניות בשאלת "מיהו יהודי"**,
באתר יהדות: מהות ותוכן <http://www.success.co.il/Judaism/judaism-who-jew.html>

מיכאל קורינאלדי, **לשאלת "מיהו יהודי?" על התפתחות הסוגיה על פי מקורות יהודיים קדומים**, באתר
דעת <http://www.daat.ac.il/mishpat-ivri/skirot/72-2.htm>

נתיב הגיור, ביה"ס הממלכתי להכשרה לגיור "המכון ללימודי היהדות" <http://www.nativhagiur.org.i>

הרב ישראל רוזן, **אין גיור למחצה**, אתר הצופה
<http://www.hazofe.co.il/%5Cweb%5Cnewsnew%5Ckatava6.asp?Modul=24&id=54519&W=ord=&gilayon=3000&mador>

ישראל רוזן, **'אוהב גר' אור על הגיור בישראל**, הוצאת צומת, תשע"א.

הרב שאר-ישוב כהן, **בין גיור לשמיטה**, אתר הצופה
<http://www.hazofe.co.il/%5Cweb%5Cnewsnew%5Ckatava6.asp?Modul=24&id=54519&W=ord=&gilayon=3000&mador>

אבי שגיא וצבי זוהר, **גיור וזהות יהודית**. מכון שלום הארטמן ומוסד ביאליק, ירושלים 1997
יאיר שלג, **יהודים שלא כהלכה: על סוגיית העולים הלא-יהודים בישראל**, המכון הישראלי לדמוקרטיה 2004,
http://www.idi.org.il/PublicationsCatalog/Pages/PP_51/Publications_Catalog_2051.aspx

צבי זוהר **אחים מלידה – אנחנו והגרים**, ספטמבר 2008, דעות באתר נאמני תורה ועבודה
<http://toravoda.org.il/he/node/651>

למידע נוסף, נא ליצור קשר עם:

מרכז צדק לנשים

עמק רפאים 43

ירושלים

025664390

www.cwj.org.il

cwj@cwj.org.il

CENTER FOR WOMEN'S JUSTICE

מרכז צדק לנשים